

NATURA 2000 - STANDARDOWY FORMULARZ DANYCH

dla obszarów specjalnej ochrony (OSO),
proponowanych obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (pOZW),
obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (OZW) oraz
specjalnych obszarów ochrony (SOO)

OBSZAR PLH280002

NAZWA
OBSZARU Gierłoż

ZAWARTOŚĆ

- [1. IDENTYFIKACJA OBSZARU](#)
- [2. POŁOŻENIE OBSZARU](#)
- [3. INFORMACJE PRZYRODNICZE](#)
- [4. OPIS OBSZARU](#)
- [5. STATUS OCHRONY OBSZARU](#)
- [6. POWIĄZANIA OBSZARU](#)
- [7. MAPA OBSZARU](#)

1. IDENTYFIKACJA OBSZARU

1.1. Typ B	1.2. Kod obszaru PLH280002	Powrót
---------------	-------------------------------	------------------------

1.3. Nazwa obszaru

Gierłoż

1.4. Data opracowania 2001-03	1.5. Data aktualizacji 2024-03
----------------------------------	-----------------------------------

1.6. Instytucja lub osoba przygotowująca wniosek:

Nazwisko/Organizacja: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
Adres: Polska Al. Jerozolimskie 136 Warszawa 02-305
Adres e-mail: kancelaria@gdos.gov.pl

Data zaproponowania obszaru jako OZW:	2004-04
Data zatwierdzenia obszaru jako OZW(*):	2008-01
Data objęcia obszaru ochroną SOO:	2022-02
Krajowe odniesienie prawne dla formy ochrony SOO:	rozp. MKiŚ z dn. 12 stycznia 2022 r. w spr. soo Gierłoż (PLH280002)

2. POŁOŻENIE OBSZARU

[Powrót](#)

2.1. Położenie centralnego punktu [wartości dziesiętne stopni]:

Długość geograficzna
21.4981

Szerokość geograficzna
54.079

2.2. Powierzchnia [ha]:

56.95

2.3. Obszar morski [%]

0.0

2.4. Długość obszaru [km]:

1.0

2.5. Kod i nazwa regionu administracyjnego

Kod poziomu NUTS 2

Nazwa regionu

PL62

Warmińsko-Mazurskie

2.6. Region biogeograficzny

Kontynentalny (100.0
%)

3. INFORMACJE PRZYRODNICZE

[Powrót](#)

3.1. Typy siedlisk przyrodniczych występujących na terenie obszaru i ocena znaczenia obszaru dla tych siedlisk:

Typy siedlisk wymienione w załączniku I						Ocena obszaru			
Kod	PF	NP	Pokrycie [ha]	Jaskinie [liczba]	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Reprezentatywność	Powierzchnia względna	Stan zachowania	Ocena ogólna
9170			47.5		G	B	C	B	B
91E0			3.77		M	B	C	B	C

- PF: dla typów siedlisk, do których mogą odnosić się zarówno formy priorytetowe, jak i niepriorytetowe (6210, 7130, 9430) należy wpisać „x” w kolumnie PF celem wskazania formy priorytetowej.
- NP: jeśli dany typ siedliska nie istnieje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Pokrycie: można wpisywać z dokładnością do wartości dziesiętnych.
- Jaskinie: w przypadku siedlisk typu 8310 i 8330 (jaskinie) należy podać liczbę jaskiń, jeśli nie są dostępne szacunkowe dane na temat powierzchni.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe).

3.2. Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EEG oraz ocena znaczenia obszaru dla tych gatunków

--	--	--

Gatunki					Populacja na obszarze						Ocena obszaru			
Grupa	Kod	Nazwa naukowa	S	NP	Typ	Wielkość		Jednostka	Kategoria	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Min	Maks		C R V P		Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
M	1308	Barbastella barbastellus			w	155	515	i		M	B	B	C	B

- Grupa: A = płazy, B = ptaki, F = ryby, I = bezkręgowce, M = ssaki, P = rośliny, R = gady.
- S: jeśli dane o gatunku są szczególnie chronione i nie mogą być udostępnione publicznie, należy wpisać „tak”.
- NP: jeśli dany gatunek nie występuje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Typ: p = osiadłe, r = wydające potomstwo, c = przelotne, w = zimujące (w przypadku roślin i gatunków niemigrujących należy użyć terminu „osiadłe”).
- Jednostka: i = osobniki pojedyncze, p = pary lub inne jednostki według standardowego wykazu jednostek i kodów zgodnego ze sprawozdawczością na podstawie art. 12 i 17 (zob. [portal referencyjny](#)).
- Kategorie liczebności (kategoria): C = powszechne, R = rzadkie, V = bardzo rzadkie, P = obecne - wypełnić, jeżeli brak jest danych (DD), lub jako uzupełnienie informacji o wielkości populacji.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe); DD = brak danych (kategorię tę należy stosować wyłącznie, jeśli nie da się dokonać nawet zgrubnej oceny wielkości populacji - w takiej sytuacji można pozostawić puste pole dotyczące wielkości populacji, jednak pole „Kategorie liczebności” musi być wypełnione).

4. OPIS OBSZARU

4.1. Ogólna charakterystyka obszaru

[Powrót](#)

Klasa siedliska przyrodniczego	Pokrycie [%]
N16	99.18
N12	0.82
Ogółem pokrycia siedliska przyrodniczego	100

Dodatkowa charakterystyka obszaru:

Zgodnie z Geografią Regionalną Polski wg Kondrackiego (2002) obszar Natura 2000 Gierłoż położony jest w zachodniej części makroregionu Pojezierze Mazurskie, w mezoregionie Kraina Wielkich Jezior Mazurskich. Poza wysoką jeziornością mezoregion ten wyróżnia się występowaniem lasów liściastych i mieszanych oraz znacznym udziałem lasów bagiennych lub innych zabagnień nie zawsze o charakterze leśnym. Obszar Natura 2000 Gierłoż jest niewielkim wyniesieniem o deniwelacjach od 124 do 154 m n.p.m., otoczony w znacznej części lasem bagiennym lub bagnami.

Ponad 99% terenu ostoi stanowią tereny leśne. Obecnie teren ten porośnięty jest kilkudziesięcioletnim lasem – grądem subkontynentalnym, w północnej części terenu nie brak starych dębów.

Pozostałą część stanowi pas drogi powiatowej 1606N Czerniki – Parcz, linia kolejowa nr 259 Kętrzyn – Węgorzewo (wpisana do rejestru zabytków; aktualnie użytkowana sporadycznie, nie w każdym roku, jako atrakcja turystyczna), pozostałości i ruiny obiektów byłej kwatery głównej A. Hitlera oraz związana z nimi infrastruktura turystyczna „Wilczego Szańca” (parking, camping etc.).

Pierwotnie ostoja w Gierłożu utworzona została ze względu na znajdujące się tu zimowisko nietoperzy – przede wszystkim mopków – dlatego dla obszaru tego kluczowe znaczenie ma łączność kompleksu leśnego, w którym położona jest kwatera, z terenami, gdzie znajdują się letnie kryjówki i żerowiska spędzających tu zimę nietoperzy. Jest to tym istotniejsze, że mopki nie należą do nietoperzy z łatwością pokonujących znaczne odległości ponad terenem otwartym. Przemieszczają się zwykle pod osłoną koron drzew lub liniowych elementów krajobrazu, takich jak przyrośnięte szpalery drzew, żywopłoty etc. W chwili obecnej

rozrzucone w krajobrazie rolniczym płaty lasu, zadrzewienia wzdłuż cieków wodnych i wokół jezior, a także szpalery drzew wzdłuż dróg wydają się z punktu widzenia nietoperzy zapewniać łączność lasu gierłoskiego z kompleksami leśnymi położonymi zarówno na północ, jak i na południe od kwatery (w tym z Puszcą Piską).

4.2. Jakość i znaczenie

W obszarze PLH280002 przedmiotem ochrony jest siedlisko 9170 z Załącznika I Dyrektywy siedliskowej oraz mopek zachodni z Załącznika II.

9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum)

Reprezentatywność – B (dobra) Wszystkie płaty grądu subkontynentalnego posiadają właściwą dla tego typu siedliska kombinację florystyczną. W drzewostanie dominują gatunki typowe dla grądów, tj. grab pospolity *Carpinus betulus*, dąb szypułkowy *Quercus robur*, lipa drobnolistna *Tilia cordata*, klon zwyczajny *Acer platanoides*, klon jawor *Acer pseudoplatanus*. Mimo że historycznie sosna zwyczajna *Pinus sylvestris* była stałym składnikiem, obecnie sporadycznie występuje w siedlisku i odgrywa znaczenie biocenotyczne, zawsze jako gatunek w wieku powyżej 110 i więcej lat. Wymienione gatunki występują we wszystkich warstwach drzewostanu, łącznie z nalotem i podszytem.

Struktura pionowa i przestrzenna roślinności siedliska 9170-2 na wszystkich stanowiskach i badanych płatach nie budzi zastrzeżeń. Drzewostan jest najczęściej trzy warstwowy, obecne są duże grupy starych drzew (w wieku powyżej 100 lat) oraz naturalne luki i prześwietlenia, w których rozwija się naturalne odnowienie, najczęściej grabowe, lipowe lub klonowe, ale także lipy drobnolistnej oraz kępowo buka zwyczajnego. W zasadzie na większości powierzchni siedliska las liściasty powstał w wyniku naturalnej, spontanicznej sukcesji po ustąpieniu czynnika niszczącego (wysadzenie obiektów militarnych przez wycofujące się wojska niemieckie w styczniu 1945 r. oraz intensywne rozminowywanie obiektu – w latach 1953-1955 unieszkodliwiono 54 tys. min, część metodą wybuchową). Las ten jest naturalnym odnowieniem w wieku od około 60 i więcej lat z udziałem drzew starych. We wszystkich badanych płatach oraz w innych wydzieleniach, pojedynczo lub w niewielkich grupach, w rozproszeniu występują drzewa przeszłorębne w wieku powyżej 100 i więcej lat.

Powierzchnia względna – C, ponieważ stosunek powierzchni pokrytej przez siedlisko w obszarze zajmuje poniżej 2% zasobów siedliska w kraju.

Ocena stanu zachowania – B (dobra). Inwentaryzacja wykazała jednoznacznie, że płaty siedliska 9170 odznaczają się dobrze zachowaną strukturą (II stopień) oraz dobrym stopniem zachowania funkcji (II stopień) i dobrymi perspektywami.

Ocena ogólna – B (dobra). Ocena na podstawie oceny reprezentatywności, powierzchni względnej oraz stanu zachowania.

Stopień rozpoznania, jakość danych – G (wysoka). Rozpoznanie aktualnego występowania siedliska oparte na badaniach terenowych wykonywanych zgodnie z metodyką opisaną w przewodnikach metodycznych Państwowego Monitoringu Środowiska.

1308 Mopek *Barbastella barbastellus*

Na terenie obszaru zimowe siedliska mopków stanowią przede wszystkim podziemne obiekty kwatery – piwnice, tunele techniczne etc. Nietoperze zimują w nich pojedynczo lub w skupieniach liczących niekiedy dziesiątki osobników. Podczas zimowych liczeń najczęściej zwierząt spotykanych jest zawsze w dwóch zachowanych w dość dobrym stanie piwnicach w północnej części kwatery. W obu piwnicach nietoperze spotyka się przede wszystkim na stropach i w ich szczelinach. Poza tym nieliczne mopki zimują w przebiegających na głębokości kilku metrów pod poziomem gruntu ceglano-betonowych tunelach technicznych, którymi niegdyś biegły rury c.o.

Od roku 1998 brak jest danych z położonego w południowej części kwatery zbiornika na wodę, którego betonowy strop osiadł na tyle, że uniemożliwia dostęp ludzi (ale dostępny jest dla nietoperzy) do wnętrza obiektu. W 2021 r. natomiast liczenie zimujących nietoperzy nie zostało wykonane w tunelu technicznym, który został zamknięty przez Nadleśnictwo Srokowo.

Ocena populacji – B, czyli wielkość populacji w obszarze wynosi $15\% \geq p > 2\%$ populacji krajowej. W obszarze stwierdzono przynajmniej 4 stanowiska zimowania gatunku oraz przynajmniej 16 stanowisk jesiennej rojenia. Na zimowisku w 2017 r. odnotowano 514 osobników, w 2019 r. 498. Rzeczywista liczebność gatunku była najprawdopodobniej wyższa – nie wszystkie osobniki mogły zostać odkryte oraz od 1998 r. nie są liczone nietoperze zajmujące położony w południowej części kwatery zbiornik na wodę, którego betonowy strop osiadł na tyle, że uniemożliwia dostęp ludzi do wnętrza obiektu. Ponieważ nie jest znana, a nawet oszacowana, liczebność polskich populacji poszczególnych gatunków nietoperzy, liczbę

mopków zimujących w obiektach kwatery w Gierłozie odniesiono do łącznej liczby osobników tego gatunku zimujących w znanych polskich zimowiskach (tj. ok. 10 000-20 000 os). Liczebność na poziomie ok. 500 osobników stanowi 2,6-5,2% populacji krajowej.

Ocena stanu zachowania – B dobra. Elementy siedliska istotne z punktu widzenia biologii gatunku, a zwłaszcza te, które mają wpływ na dynamikę populacji (kryjówki zimowe i ich stan techniczny, a także inne obiekty wykorzystywane w okresie jesiennego rojenia, bardzo wysoki udział terenów zalesionych w otoczeniu zimowiska, zapewniających łączność zimowiska z potencjalnymi biotopami letnimi) oceniono jako elementy dobrze zachowane (stopień II). Jeżeli stopień zachowania cech siedliska gatunku określono jako II (elementy dobrze zachowane) wówczas ocena stanu zachowania przyjmuje B (dobra) niezależnie od stopnia podkryterium możliwość odtworzenia.

Ocena izolacji – C, tzn. populacja nieizolowana w obrębie rozległego obszaru występowania.

Ocena ogólna – B dobra, stanowiąca podsumowania wcześniejszych kryteriów, a także uwzględniająca dodatkowe czynniki mogące mieć wpływ na zachowanie gatunku, takie jak działalność człowieka związana z turystycznym zagospodarowaniem i całorocznym wykorzystywaniem obszaru „Wilczego Szańca

*Siedlisko 91E0 oczekuje na akceptację Komisji Europejskiej co do jego wykreślenia z katalogu przedmiotów ochrony obszaru.

4.3. Zagrożenia, presje i działania mające wpływ na obszar

Najważniejsze oddziaływania i działalność mające duży wpływ na obszar

Oddziaływania negatywne			
Poziom	Zagrożenia i presje [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
H	G05.04		i
M	J03.01		i
M	D01.01		i
M	D05		i
M	G01.02		i
M	G01.08		i
M	I01		i
H	B02.04		i
L	B07		i
Oddziaływania pozytywne			
Poziom	Działania, zarządzanie [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
M	X		b

Poziom: H = wysoki, M = średni, L = niski.

Zanieczyszczenie: N = stosowanie azotu, P = stosowanie fosforu/fosforanów, A = stosowanie kwasów/zakwaszanie, T = toksyczne chemikalia nieorganiczne,

O = toksyczne chemikalia organiczne, X = zanieczyszczenia mieszane.

i = wewnętrzne, o = zewnętrzne, b = jednocześnie.

4.4. Własność (opcjonalnie)

Typ	[%]
Krajowa/federalna	0
Kraj	

Publiczna	związkowy/województwo	0
	Lokalna/gminna	0
	Inna publiczna	0
Własność łączna lub współwłasność		0
Prywatna		0
Nieznana		100
Suma		100

4.5. Dokumentacja (opcjonalnie)

1. Hołdyński Cz. 2021. Inwentaryzacja i ocena stanu ochrony siedlisk przyrodniczych grąd subkontynentalny i środkowoeuropejski (kod 9170) oraz niżowy łęg jesionowo-olchowy (kod 91E0) na obszarze Natura 2000 GIERŁOŻ PLH280002. Msc. Olsztyn. 2. RDOŚ Olsztyn. 2022. Projekt planu zadań ochronnych obszaru Natura 2000 Gierłoż PLH280002. Msc. Olsztyn. (PZO 2022)

5. STATUS OCHRONY OBSZARU (OPCJONALNIE)

5.1. Istniejące formy ochrony na poziomie krajowym i regionalnym:

[Powrót](#)

Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]
PL04	3.21				

5.2. Powiązanie opisanego obszaru z innymi formami ochrony:

na poziomie krajowym lub regionalnym:

Kod rodzaju	Nazwa terenu	Rodzaj	Pokrycie [%]
PL04	Doliny Rzeki Guber	*	3.21

6. ZARZĄDZANIE OBSZAREM

6.1. Organ lub organy odpowiedzialne za zarządzanie obszarem:

[Powrót](#)

Organizacja:	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Olsztynie
Adres:	Polska Dworcowa 60 10-437 Olsztyn
Adres e-mail:	sekretariat@olsztyn.rdos.gov.pl

6.2. Plan(-y) zarządzania:

Aktualny plan zarządzania istnieje:

☒ Tak	Nazwa: Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 2 czerwca 2022 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Gierłoż PLH280002 Link: http://edzienniki.olsztyn.uw.gov.pl/legalact/2022/2633/
☐ Nie, ale jest w przygotowaniu	

☐ Nie

7. MAPA OBSZARU

[Powrót](#)

Nr ID INSPIRE:

PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH280002

Mapa załączona jako plik PDF w formacie elektronicznym (opcjonalnie)

☒ Tak ☐ Nie

Odniesienie lub odniesienia do oryginalnej mapy wykorzystanej przy digitalizacji granic elektronicznych (opcjonalnie)